

Knut Ove Æsøy og Kamran Namdar

Introduksjon til temanummer

Det ukjente koronaviruset Sars-CoV-2 traff oss for cirka 2 år siden. I det viruset hadde redusert sin dødelighet og vi la bort samfunnsrestriksjonene kom krigen til Europa. Både pandemi og krig er unntakstilstander der døden kommer nærmere inn på livet. En pandemi er naturens unntakstilstand som uten forvarsel treffer samfunnet og sprer seg globalt.

Den gangen vi inviterte til dette temanummeret visste vi ikke hva som ventet oss, hvor alvorlig viruset var eller hvilke tiltak samfunnet ville iverksette på lengre sikt. Spørsmålet vi stilte den gangen var om pandemien som unntakstilstand ville kunne endre vår måte å tenke på og vår sosiale praksis når det gjelder utdanningssystemet. I dag vil vi kanskje hevde at pandemien ikke forandret mye, at vi er på vei tilbake til de praksiser vi hadde før pandemien, eller er vi det?

Vi er glade for å kunne presentere tre ulike artikler og et intervju i dette temanummeret. Ulikheten vises både i tilnærmingen til temaet, men også i argumentasjonen, fra det empiriske og mer analytiske undersøkelsen av pandemien og hva denne førte med seg, til mer kritiske og normative betraktninger av det samfunnet vi ser i lys av pandemien og de tiltakene som politisk er iverksatt.

Den første artikkelen er skrevet av Knut Ove Æsøy og Kamran Namdar og fungere som en introduksjon til temaet. Artikkelen forsøker å favne bredt og tar opp vesentlige spørsmål om det å være menneske og der en pandemi oppleves som noe fremmed som river mennesket ut av dets likevekt. Denne naturens fremmedhet kan vekke til live sentrale spørsmål og skape endringer i vår egen selvforståelse. Sentrale spørsmål som blir drøftet er den eksistensielle meningen med å leve, vårt verdensbilde, våre verdier, målestokker og muligheten av noe transendent. De to avgjørende spørsmål er hva som er til fellesskapets beste og hva det vil si å være menneskelig, og som bare kan undersøkes i sammenheng med de andre spørsmålene.

Emilia Andersson-Bakken, Ingvill Krogstad Svanes og Tuva Bjørkvold sin artikkel undersøker de konkrete forandringene i lærerrolla og hvordan hjemmeskole fungerer opp mot skolens kvalifiserende, sosialiserende og subjektiverende formål. Dette blir belyst gjennom Gert Biesta sin beskrivelse av utdanningens tre funksjonsområder og hans skille mellom

Knut Ove Æsøy, Oslo Metropolitan University, Norge

Email: koas@oslomet.no

Kamran Namdar, Mälardalen University, Sverige

Email: kamran.namdar@mdh.se

Studier i Pædagogisk Filosofi | <https://tidsskrift.dk/spf/index> | ISSN nr. 22449140

Årgang 10 | Nr. 1 | 2021 | side 1-2

læreren som underviser og læreren som læringsfremmende tilrettelegger. Undersøkelsen er basert på intervju med 18 ulike lærere og 203 elevtekster. Den største utfordringer for læreren er at all kommunikasjon foregår digitalt. Artikkelen viser også hvordan påkrevde forandringer blir tatt tak i av lærerne og at de klarer å trekke ut positive sider av hjemmeskolen.

Frank Juul Agerholm gjør en idehistorisk fremstilling av den profylaktiske fornuft og hvordan legekunstens tenking får en stadig sterkere posisjon i pedagogikk. Han antyder at den profylaktiske rasjonalitet har blitt eneveldig i dag og at dette har gått på bekostning av den sunne kritiske fornuft. Den profylaktiske fornuft søker å forebygge og gjøre alt i samfunnet sikkert gjennom prognoser. Her er det mer viktig å ikke dø, enn å leve godt. Problemet med denne typen rasjonalitet er når den blir altovergripende og den formålsstyrende verdien for menneskets liv. Agerholm skriver vakker og metaforisk. Han er utfordrende og bør avstedkomme fremtidige diskusjoner.

I motsetning til Agerholms artikkel er det avsluttende intervjuet snarere et forsvar for en type profylaktisk fornuft. Her blir Dag Svanes intervjuet av Knut Ove Æsøy. Intervjuet får frem viktigheten av en flervitenskaplig tilnærming til håndteringen av pandemien. Her blir det argumentert for at det ikke er en type fornuft som kan bestemme håndteringen alene, men et offentlig ordskifte der både matematiske, samfunnsøkonomiske, etiske, filosofiske, samfunnsfaglige og historiske argument brynes mot hverandre.